

**Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde Dr. Şükran Erdem'le ilgili
iddiaların incelenmesine dair Alt Komisyon Raporu**

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA**

Komisyonumuzun 3.12.1996 tarihli 2. toplantısında alınan karar uyarınca İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde görevli Dr.Şükran Erdem'in Cerrahi Müzeye kilitlenmesi olayını incelemekle görevlendirilen heyetimiz gerekli incelemeyi ve görüşmeleri tamamlamıştır.

Bu görüşme ve incelemelerden sonra heyetimizce hazırlanan raporumuza, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına sunuyoruz.

Saygılarımızla.

İbrahim Yavuz BİLDİK Recep KIRIŞ

Adana Mv.

(İmza)

Kayseri Mv.

(İmza)

Muhalefet şerhim
ektedir.

Mehmet Bedri İNCETAHTACI

Gaziantep Mv.

(Rapor üyelerin iştirakı ile

hazırlanmadığı ve hadisenin
esası tamamı ile gözardı edil-
diğinden, raporun insan hak-
ları boyutunu tamamıyla göz-
ardında tuttuğundan tamamı
onaylanmamıştır.)

Yaşar OKUYAN

Yalova Mv.

(İmza)

Ümran AKKAN

Edirne Mv.

(İmza)

Erdoğan YETENÇ

Manisa Mv.

(İmza)

KONU: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunca oluşturulan Alt Komisyon tarafından İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde Dr. Şükran Erdem ile ilgili iddiaların incelenmesi.

AMAÇ: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 3.12.1996 tarihli ikinci toplantısında Komisyon Üyelerinden İstanbul Milletvekili Sn. Bahri Zengin, Kayseri Milletvekili Sn. Recep Kırış ve Rize Milletvekili Sn. Şevki Yılmaz'ın yazılı önerileri doğrultusunda, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Ana Bilim Dalında görevli Dr. Şükran Erdem'in Cerrahi Müzeye kilitlenmesi iddiasının incelenmesi.

ALT KOMİSYONUN OLUŞUMU:

İbrahim Yavuz BİLDİK	Adana Milletvekili	Başkan
Recep KIRIŞ	Kayseri Milletvekili	Sözcü
Mehmet Bedri İNCETAHTACI	Gaziantep Milletvekili	Katip Üye
Yaşar OKUYAN	Yalova Milletvekili	Üye
Ümran AKKAN	Edirne Milletvekili	Üye
Erdoğan Yetenç	Manisa Milletvekili	Üye

Alt Komisyonun çalışmalarına, Komisyon Danışmanı Sn. Prof. Dr. Metin KAZANCI, Komisyon Uzmanları Sn. Ali ÇOLAK ve Sn. Hülya GEMUHLUOĞLU eşlik etmişlerdir.

KOMİSYON'DA YAPILAN GÖRÜŞMELER

Alt Komisyonun 15 Ocak 1997 tarihli toplantısında alınan karar gereği bilgilerine başvurulmak üzere;

- İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Bülent BERKARDA
- Fakülte Dekanı Prof. Dr. Ahmet N. ÖZBAL
- Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Kemal ALEMDA-ROĞLU

- Araştırma Görevlisi Dr. Şükran ERDEM

20 Ocak 1997 tarihinde Komisyon'a (Ankara'ya) davet edilmişlerdir.

Araştırma Görevlisi Dr. Şükran ERDEM ile Yapılan Görüşme:

Mağduriyetine yol açan olaylarla ilgili iddialarını dile getirmesi amacıyla ilk olarak kendisine söz verilen Dr. Şükran Erdem;

TUS sınavını kazanarak, 20 Haziran 1996 tarihinde asistan olarak, İ.Ü.Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Ana Bilim Dalında göreve başladığını, 2 Ağustos'ta Bölüm Başkanı Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu tarafından koridorda görülerek tesettürlü olarak görev yapamayacağı hu-

susunda sözlü olarak uyarıldığını, 5 Ağustos'ta da servisten alınarak müzenin yanında bulunan küçük bir kütüphanede kitap listesi çıkarmakla görevlendirildiğini, bu arada, tekrar serviste görevlendirilmesi hususunda Dekanlığa yaptığı iki başvurunun akabinde, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin kılık kıyafetine dair tarihsiz bir Dekanlık genelgesine uymadığı gerekçesiyle hakkında soruşturma açıldığını, bir süre sonra da uyarma cezası aldığını, bu arada görevlendirilmiş olduğu müzeye gelip gittiğini, önceleri ziyaretçilerin girmesini önlemek maksatıyla kilitli tutulan müze kapısının anahtarı kendisine verilmiş iken, bir gün kendisini ziyarete gelen bir hasta yakını ile müzenin kapısında konuşurken Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu tarafından görüldüğünü, bunun üzerine Sayın Alemdaroğlu tarafından çağrılarak kendisine ziyaretçi kabul edemeyeceğinin söylendiğini, müze anahtarını Bölüm Başkanının sekreterine teslim etmesinin istendiğini ve kapının kendisi içerideyken üzerine kilitleneceğinin, ihtiyacı olduğunda kapıyı vurması halinde sekreterin kapıyı açıp dönüşte tekrar üzerinden kilitleyeceğini belirtildiğini, nitekim Sayın Alemdaroğlu'nun direktifleri doğrultusunda kendisinin bu muameleye tabi tutulduğunu, sekreter hanımın ve diğer personelin bile bu insanlık dışı muameleye dayanamadıklarını, 2-3 gün sonra bu uygulamadan vazgeçilerek anahtarın tekrar kendisine verildiğini, sonunda kendisinin geçici görevle bir Devlet Hastanesine gönderilmesini talep ettiğini fakat, mevcut kanunlara göre kendisine ancak kadrosuyla birlikte Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne başvurduğu taktirde muvaffakat verilebileceğinin belirtildiğini, bunun üzerine Vakıf Gureba Hastanesine geçtiğini ifade etmiştir.

Heyetimizin sorduğu sorular üzerine Dr. Şükran Erdem, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin kılık-kıyafetleriyle ilgili düzenlemeleri öngören yasa ve yönetmeliklerin Üniversitelerde de uygulandığından haberdar olduğunu, fakat bazı Devlet Hastanelerinde ve hatta Cerrahpaşa'nın başka bölümlerinde bazı arkadaşlarının başı kapalı olarak çalışmalarına göz yumulduğunu bildiği için kendisinin de şansını denemek istediğini belirtmiştir.

Prof. Dr. Kemal ALEMDAROĞLU ile Yapılan Görüşme:

Dr. Şükran Erdem tarafından kendisine yöneltilen iddiaları yanıtlamak üzere sözalın Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Cerrahi Tıp Bilimleri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu;

Serviste bir rastlantı sonucu gördüğü Dr. Erdem'i Bölüm Başkanı olması nedeniyle odasına çağırdığını, kendisine kıyafetinin Anayasa, yasa ve yönetmeliklere uygun olmadığını ve bu kıyafetle görev yapamayacağını belirterek açığa aldığını, fakat açığa alınan bir asistanın bu süre boyunca maaşının 1/3'ünün kesildiğini bildiği için ve Dr. Erdem'in ekonomik

açından mağdur olmamasını isteyen başka kişilerin de ricacı olmasıyla (asistanların yasadaki sıfatlarının araştırma görevlisi olduğunu bu sebeple asistanlara sık sık kütüphanede araştırma görevi verilmesinin uygulanan bir yöntem olduğundan da bahisle) kendisine kütüphanede kistatik hastalığı ile ilgili araştırma görevi verdiğini, bir asistanın hemen hemen boş olan müzede görevlendirilmesinin bahis konusu bile olamayacağını, Dr. Şükran Erdem'in hem uzmanlık öğrencisi hem de devlet memuru olması sıfatıyla mevcut tüm yasa ve yönetmeliklerle bağlı olduğunu, Dr. Erdem'e karşı iyi niyetli yaklaşımlarının bir başka örneği olarak kendisine Vakıf Gureba Hastanesine geçme isteği doğrultusunda derhal muvaffakat verildiğini Heyetimize ifade etmiştir.

Heyetimizin sorduğu sorular üzerine, Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu; Dr.Şükran Erdem'in kıyafetinin Anayasanın 174.maddesine, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek 14. maddesine ve 25 Ekim 1982 tarihli yönetmeliğe aykırı olduğunu, 2547 Sayılı Kanunda değişiklik yapan 3511 Sayılı Kanunun Ek 16.maddesiyle Yüksek Öğretim Kurumlarında başörtüsü ve türban takma serbestisi getirildiğini, ancak, bu hükmün Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğini, yaptıkları uygulamanın tüm bu kanun ve kararların yanı sıra Danıştay, Bölge İdare Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun kararlarına uygun olduğunu, yasal çerçevenin dışında hareket etmelerinin mümkün olmadığını, yönetici olarak görevlerini yaptıklarını, Dr. Erdem'in üç gün mesai saatleri boyunca kendi direktifleri doğrultusunda müzeye kilitlendiği iddiasının kesinlikle doğru olmadığını belirtmiştir.

Prof. Dr. Ahmet N. ÖZBAL ile Yapılan Görüşme:

Olayla ilgili bilgisine başvurulmuş Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dekanı Prof.Dr.Ahmet N. Özbal;

İki öğretim üyesinin bir dilekçeyle Dr. Erdem'in mevcut yasa ve yönetmeliklere aykırı olarak başını örttüğünü Ana Bilim Dalı Başkanlığına, Ana Bilim Dalı Başkanlığı'nın da Bölüm Başkanlığı'na bildirdiğini, Bölüm Başkanının da Dr. Erdem'i çağırarak sözlü olarak uyardığını, kendisinin bunları, olayın Dekanlığa bir yazı ile intikal ettirilmesinden sonra öğrendiğini, olay intikal ettikten sonra Dr. Erdem hakkında soruşturma açıldığını, bu aşamada Dr. Erdem'in müze, kütüphane ve mesem denilen elektronik donanımlı modern bir derslikten oluşan ve hırsızlığa karşı demir kapıyla korunan bir komplekste kistatik hastalığı ile ilgili araştırma yapmakla görevlendirildiğini, soruşturma sonrasında kendisine uyarma cezası verildiğini, ancak bundan sonra da Dr. Erdem'in halinde bir değişiklik olmadığını, bunun üzerine ikinci bir soruşturma açıldığı sırada Dr. Erdem'in isteği üzerine Vakıf Gureba Hastanesine tayininin yapıldığını belirtmiştir.

Prof. Dr. Bülent BERKARDA ile Yapılan Görüşme:

Konuyla ilgili bilgisine başvurulmak üzere sözalan İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Bülent Berkarda;

Konunun Dekanlık tarafından Rektörlüğe intikal ettirildiğini, bildiği kadarıyla Cerrahi Bölümde görevli Dr. Şükran Erdem'in türban takmak konusundaki ısrarının kıyafet yönetmeliğine aykırı olması nedeniyle, Bölüm Başkanı tarafından kabul edilmeyerek, servisteki fiili görevden alınarak bir arşiv çalışmasına gönderildiğini, Dr. Erdem'in müzeye kilitlendiği hususundaki iddiasının kendisinden başka kimse tarafından doğrulanmadığını, olayın özünün kıyafet yönetmeliğine uymayan bir memurun olayı olduğunu belirtmiştir.

Heyetimizin sorduğu sorular üzerine, Prof. Dr. Berkarda, mevcut kanun ve yönetmeliğe göre, Fakültede vukuu bulan disiplin olaylarının Dekanlık tarafından soruşturulduğunu, sonuç yeterli ise Rektörlüğün buna müdahale etmediğini, yürürlükteki kanunlara ve yönetmeliklere aykırı diğer davranış biçimlerinin de (kısa etek giyilmesi, sakal bırakılması, part-time çalışma gibi) suç olduğunu, ancak, bazı Bölüm Başkanlarının toleranslı davranarak görevlerini yerine getirmediğini, eğer Bölüm Başkanı bir disiplin soruşturması işlemi başlatmışsa, sadece başörtüsü hususunda değil, hukuk kurallarına aykırı olan her hususta gerekeni yaptıklarını belirtmiştir.

İSTANBUL'DA YAPILAN GÖRÜŞMELER:

Alt Komisyonun 24 Ocak 1997 tarihli toplantısında, iddianın 3 Şubat 1997 günü yerinde araştırılmasına karar verilmiş ve bütün üyeler bu incelemeye katılmışlardır.

Bölüm Başkanlığı toplantı salonunda yapılan toplantıda bazı ilgililerin de bilgilerine başvurulmuştur.

Olaya tanıklık eden görevlilerden biri olan Genel Cerrahi Bölüm Sekreteri Talha İmre, kütüphanede görevlendirildikten sonra o bölümün anahtarının sürekli olarak Dr.Şükran Erdem'de bulunduğunu, anahtar akşamları teslim edip sabahları aldığını, sadece bir gün Dr. Erdem'in kendisi içeride iken kapıyı kilitleyerek anahtar hizmetli Cengiz Ciğerli ile sekreterliğe gönderdiğini, kendisine anahtar neden gönderdiği sorulduğunda "Hocanın emri olduğunu" söylediğini, Sn. Alemdaroğlu'na bunun doğru olup olmadığı sorulduğunda Hocanın böyle bir ifadesi olmadığını söylemesi üzerine, Hocanın bu konuda bir talimatının olmadığı belirtilerek, anahtarın kendisine geri gönderildiğini, kısa bir süre sonra da özel bir televizyonun gelerek çekim yaptığını, ayrıca, çoğu zaman kayınpederi Asım Erdem'in de Dr.Erdem'e refakat ettiğini belirtmiştir.

Bilgisine başvuru bölümde görevli Hizmetli Cengiz Çiğerci; Dr. Şükran Erdem'in kapıyı kendisinin kilitleyerek anahtarı sekreterliğe gönderdiğini, Hoca'nın bu yönde bir talimatı olmadığı öğrenilir öğrenilmez de anahtarı yeniden Dr. Erdem'e iade ettiğini söylemiştir.

Sekreter Ayten Çapar da Dr. Erdem'in her sabah anahtarı kendilerinden alıp, akşamları iade ettiğini söylemiştir.

Dr. Şükran Erdem'in aynı fakültenin Çocuk Hastalıkları Bölümünde asistan olan eşi Abdullah Erdem ise böyle bir kilitleme olayının olup olmadığı, olduyorsa hangi tarihlere rastlandığı sorulduğunda, eşinin kütüphanede göreve başlamasını takip eden ilk üç gün içinde olduğunu sorulan sorular üzerine üç kez teyid etmiş, kendisinin bir eş olarak neden tepki göstermediği sorulduğunda ise; olayın geçici olduğunu düşündüğünü ve hocalarla ters düşmek istemediğini belirtmiştir. İlk üç günden sonra anahtarın eşine verildiğini, zaman zaman eşini ziyarete geldiğinde kapıyı çalarak açtığını, ilk üç gün boyunca ziyarete geldiğinde ise kapının sekreter Talha İmre ya da İdare Müdür Yardımcısı Talat Başyeşil tarafından açıldığını ifade etmiştir. Talha İmre'nin tekrar çağrılarak, bu beyanın doğru olup olmadığının sorulması üzerine İmre, Abdullah Erdem'e hiç kapı açmadığını, eşini sorduğunda, kapı kilitli ise eşinin içeride olmadığını söylediğini belirtmiştir.

Dr. Abdullah Erdem'in ifadesinde adı geçen İdari Müdür Yardımcısı Talat Başyeşil'in bilgisine de başvurulmuştur. Talat Başyeşil ifadesinde, Dr.Şükran Erdem'in üzerine kapı kilitlenmediğini belirterek, Abdullah Beyin bir gelişinde eşini sorduğunu, ancak Dr. Şükran Erdem'in yemekte olduğunu, eşinin yine de kapıyı açmasını rica ettiğini, kendisinin de idarede bulundurulmuş yedek anahtarla kapıyı açtığını, Doktor Hanımın içeride olmadığını gördüklerini söylemiştir.

Dr. Şükran Erdem'in kayınpederi Asım Erdem'den de olay genel olarak dinlenmiştir. Asım Erdem, gelinini 2-3 günde bir kendisinin getirip götürdüğünü, bazen mesai saatinde geldiğinde kapının kilitli olduğunu, gelininin kapıyı içerden açtığını söylemiştir. Kilitlenme iddiasının ne zaman olduğu sorulduğunda ise Asım Erdem, olayın kendisinin orada olmadığı günlerde gerçekleştiğini, soru tekrar edildiğinde, kilitleme olayının Dr. Şükran Erdem'in kütüphanede göreve başlamasından bir hafta on gün sonra meydana geldiğini ifade etmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ:

Türkiye'de din, vicdan ve inanç özgürlüğüne yönelik ihlalleri ele almak amacıyla kurulan Alt Komisyonumuz ilk iş olarak İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Asistanı Dr. Şükran Er-

dem'in türban takmakta ısrarlı davrandığı için müzeye kilitlendiği iddialarını ele almıştır. Alt komisyonumuz konuyu bütün detaylarıyla incelemiş, olayla ilgili görülen tüm şahısları dinlemiştir.

Dr. Şükran Erdem Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalındaki görevine 20.6.1996 tarihinde başlamış, 2.8.1996 tarihine kadar hiç bir engel ile karşılaşmadan türban takarak görevine devam etmiştir. 2.8.1996 tarihinde Cerrahi Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu, Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı bölümünden geçerken Dr.Şükran Erdem'in klinikte mevcut kıyafet kanunu ve yönetmeliğine aykırı olarak başı örtülü çalıştığını görmüş ve Dr.Şükran Erdem'i uyararak durumu Dekanlığa bildirmiştir.

Hakkında soruşturma açılan Dr.Şükran Erdem'in görev yeri değiştirilmiş ve araştırma yapmak üzere Cerrahi Mze'nin yanındaki kütüphanede görevlendirilmiştir. Olay yerinde inceleme yapan Heyetimiz bu kütüphanenin araştırma yapmaya pek uygun olmadığı izlenimini edinmiştir. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dekanlığı 21 Ağustos 1996 tarih ve 16831 sayılı Genelgesinde, Devlet Memurları Kanununun Ek 19. maddesi ile "Kamu Kurumu ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik" hükümleri gereğince, giyimde hizmete uygunluğun esas olduğu dikkate alınarak, Anayasada belirlenen uygar, çağdaş, laik anlayış ile bağdaşan kılık kıyafet içinde görev yapılması ve bu konuda disiplin suçu teşkil eden davranışlardan kaçınılması gerektiğini belirtmiştir. Dr. Şükran Erdem'in türban ile görev yerine gelmeye devam ederek adı geçen genelgeye uymadığı Kemal Alemdaroğlu tarafından Dekanlığa bildirilmiştir. Dr.Şükran Erdem'e hakkında yapılan soruşturma dolayısıyla, Yükseköğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliğinin 5/9 maddesi uyarınca "UYARMA" cezası verilmiştir.

Dr. Şükran Erdem'in uyarıya rağmen kıyafetinde değişiklik yapmaması üzerine, hakkında ikinci kez soruşturma açılmıştır. Bu arada Dr. Şükran Erdem bir başka kuruma atanma talebinde bulunmuş ve atanma işleri İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'nn 28.11.1996 tarihli onayıyla tamamlanmış ve Dr. Şükran Erdem Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı Vakıf Greba Hastanesinde göreve başlamıştır. Olay, Dr. Şükran Erdem'in niversite ile ilişliğinin resmen kesildiği 28.11.1996 tarihinden itibaren çeşitli televizyon kanalları ve gazetelerde yer almaya başlamıştır.

Gerek 2547 sayılı niversiteler Kanununun, gerekse 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ve buna bağlı "Kamu Kurumu ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik"te anılan kurumlarda türban ile çalışılması yasaktır. Bu yasağın kaldırılmasına yönelik başvurular hem Danıştay, hem Anayasa Mahkemesi hem de Avrupa İnsan Hakları Komisyonu tarafından reddedilmiştir.

13.12.1984 tarih ve E.1984/636 K.1984/1574 sayılı ve 7.7.1989 tarih ve E.1989/1173 K.1989/652 sayılı kararlarıyla Danıştay, E.1989/1 K.1989/2 sayılı ve E.1990/36 K.1991/8 sayılı kararlarıyla Anayasa Mahkemesi başörtüsü yasağını mevcut Anayasal ve Yasal düzenlemelere uygun bulmuştur. Yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğunu hükme bağlayan Anayasanın 138.maddesinin son fıkrası ile Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağladığını hükme bağlayan Anayasanın 153.maddesinin son fıkrası; ilgili mahkeme kararlarının niteliğini belirtmektedir.

Bu durumda, Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu ve Fakülte Yöneticilerinin Dr. Şükran Erdem hakkında soruşturma başlatması yönündeki tasarrufu, mevcut hukuksal çerçeveye uygun ve bunun bir gereğidir. Yasaları değiştirmek kamu görevlilerinin değil, Parlatentonun işidir. Kaldı ki, yürürlükteki yasalara ve öteki düzenlemelere uymak herkes için bir zorunluluktur. Yasal çerçevenin insan hakları ihlaline yol açtığı düşünülüyorsa, bunu değiştirmek ve insan haklarına saygılı bir çerçeveye oturtmak görevi öncelikle hükümete daha sonra parlamentoya düşmektedir.

Dr. Şükran Erdem'in Cerrahi Müzeye kapatıldığı iddiası ise oldukça ciddidir. Mevcut yasalara göre kişi hürriyetini tahdit suçunu oluşturan bu fiil, ağır bir insan hakkı ihlalidir. Ancak, Dr. Şükran Erdem'in Cerrahi Müzeye ne zaman kilitlendiği konusu ayrı ayrı sorulduğunda Dr. Şükran Erdem'in eşi Abdullah Erdem'in ve kayınbabası Asım Erdem'in çelişkili tarihler belirtmesi, bütün bölüm çalışanlarının bu iddiayı reddetmesi ve eşinin de Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde Asistan olmasının böyle bir uygulamanın yapılması olasılığını zayıflatması, heyetimizde bu iddiaların gerçek olmadığı yönünde bir kanaat oluşturmuştur. Ayrıca, bu konu Dr.Şükran Erdem tarafından mahkemeye intikal ettirilmiştir. Bundan sonra bu iddianın gerçekliğini araştırarak ve bu konuda karar verecek olan yargı kurumlarıdır.

EKLER :

- 1- Olay yeri krokisi
- 2-Üniversite dosyası
- 3- Dr.Şükran Erdem'in verdiği belgeler.

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuzun İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde görevli Dr. Şükran Erdem'in maruz kaldığı muamele ile ilgili hazırladığı rapora ilişkin muhalefet serhim aşağıdadır.

Bilgi ve gereği için Başkanlığınıza sunuyorum.

1.4.1997

Recep KIRIŞ

Kayseri Milletvekili

Komisyon Üyesi

(İmza)

MUHALEFET SERHİ

1 - Alt Komisyonumuz asıl itibarıyla din, vicdan ve inanç özgürlüğü ile ilgili ihlalleri incelemek üzere kurulmuştur. Dr. Şükran Erdem olayı bu kapsamda ilk iş olarak ele alınmıştır. Ancak Alt Komisyon raporunda asıl konumuz olan din, vicdan ve inanç özgürlüğü konusunda insan hakları bakımından bir ihlal var mıdır yok mudur? bunlar üzerinde hiç durulmamıştır.

Rapor bu haliyle yayınlandığı taktirde sanki İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu da Türkiye'de bazı üniversite ve devlet dairelerinde yaşanan başörtüsü ile ilgili izdirap ve sıkıntılara destek oluyor gibi anlaşılacaktır. Böyle bir imaj ise İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kendi kanununa da, asli görevine de aykırıdır ve Komisyonumuz için bir güven itibar kaybına neden olabilecek mahiyettedir.

2 - Dr.Şükran Erdem'in bir odaya kilitlendiği ile ilgili iddialar farklıdır. Kendisi böyle bir muameleyle maruz bırakıldığını ifade etmekte, muhataplar bunu reddetmektedirler. Olay bu yönü ile mahkemeye de intikal etmiştir. Bu konuda karar verecek olan yargıdır ve Komisyonumuzun; bir tarafın söylediğini doğru, öbür tarafın söylediğini yanlış gibi değerlendirmesi ve yalan kabul etmesi mümkün değildir.

3 - Komisyon raporunda, Prof.Dr. Kemal Alemdaroğlu tarafından ileri sürülen ve başörtüsü konusundaki uygulamaların yasal dayanakları olarak gösterilen hususlar, aynen tekrar edilmiştir. Halbuki yasal dayanaklar gibi gösterilen hususlarda yanlışlıklar ve hukukçularımızın yaptığı farklı yorumlar bulunmaktadır. Şöyleki;

a) Anayasamızdaki laiklik ilkesinin; baskıcı, yasakçı, dini vecibelerin yerine getirilmesine engel ve esas olarak yorumlanması yanlıştır. Anaya-

sa Mahkemesinin bir iptal kararı ile ilgili olarak yaptığı gerekçeli açıklamaya da, kendi üyelerinin tamamı dahil katılmamıştır. Üstelik Anayasa Mahkemesi kendisini bir yasama organı yerine koyamaz. Başörtüsü konusunda ise Anayasanın 174.maddesinde getirilmiş herhangi bir yasaklama yoktur. Devrim kanunları olarak bilinen hiçbir kanunda hanımların başörtüsü konusunda yasak getiren bir düzenleme yapılmamıştır.

b) Diyanet İşleri Başkanlığı İslam Dininde hanımların başını örtmesini, dini bir vecibe olduğunu ifade etmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 18. maddesi, din ve vicdan hürriyetini tanımlarken; dinin öğrenilmesi, öğretilmesi ve dini vecibelerin yerine getirilebilmesi olarak tanımlamıştır. Türk Ceza Kanununda da dini vecibelerin yerine getirilmesine engel olmak suçtur.

c) Ancak bunlara rağmen devlet memurları ile ilgili 25.10.1982 tarihli Kılık Kıyafet Yönetmeliği'nde hanım memurların başörtüsü ve kısa etekle görev yapamayacağı gibi hükümler bulunmaktadır.

d) Komisyonumuz Kılık Kıyafet Yönetmeliği'ndeki başörtüsü ile ilgili sınırlamaların kaldırılması yönünde çalışılmalı ve böylece hem din ve vicdan hürriyetinin gerçek anlamda uygulanmasına imkan vermeli, hem de "türbanlı da türbansız da bizim vatandaşımızdır" anlayışını yerleştirerek toplumda sevgiyi, saygıyı ve iç barışı gerçekleştirmelidir.

Sonuç olarak Komisyon; Dr.Şükran Erdem olayına bir zabıta olayı olarak yaklaşmak ve tarafların karşılıklı iddialarını özetleyerek üniversite yöneticilerinin yasal dayanaklarımız diye ortaya koyduğu hususları aynen almak ve tekrar etmek yerine, olayın esasına inmek ve insan hakları zaviyesinden konuya yaklaşarak, bu konuda yönetmelik değişikliği ve buna benzer yasal düzenlemeleri teklif etmesi gerekirdi. Çünkü yapılan bir işlemin kanuni olması ayırdır, hukuki olması ayırdır. Üstelik Başbakanlıkça yayınlanan Kılık Kıyafet Genelgesindeki mini etekle ilgili hükümler, bugün geldiğimiz hoşgörü ortamında uygulanmaz ve o konuda herhangi bir işlem yapılmazken bazı devlet dairelerinde ve üniversitelerimizde inancı gereği başını örtenlere karşı bir takım cezalar verilmesini öngörmek ve bunu savunmak; Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna düşmezdi.